

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: CIÈNCIES POLÍTiques I DE L'ADMINISTRACIÓ

ASSIGNATURA: 20842 PARTICIPACIÓ POLÍTICA(6 crèdits)

DURADA: Segon semestre

CURS: Segon cicle (optativa)

CURS ACADÈMIC: 2004/2005

Professor: Joan Font

Objectius, organització i avaluació

L'objectiu de l'assignatura és aprofundir en el coneixement de la participació dels ciutadans en la vida política, tant des del punt de vista dels factors i motivacions individuals que porten a participar, com des de la reflexió sobre com fer incidir aquesta participació en el procés d'elaboració de polítiques públiques i dels mecanismes que s'utilitzen per vehicular-la. El curs constarà de dos tipus de sessions. La major part de les sessions dobles del dilluns es faran en seminaris amb la meitat del grup, mentre que les restants seran sessions teòriques més tradicionals.

Hi haurà dos seminaris de 4 sessions cada un. Cada estudiant haurà d'assistir regularment a un d'ells i entregar 3 treballs individuals curts sobre el tema del seminari en les pròpies sessions. El treball (2/3) i la participació activa en les sessions (1/3) donaran lloc a la nota final. Tots els treballs entregats fora de termini seran penalitzats en la seva avaluació.

Aquelles persones que no puguin seguir la dinàmica dels seminaris podran fer un examen, el contingut del qual seran fonamentalment les mateixes lectures dels seminaris, per tant podran triar també si es volen fer sobre una o l'altre seminari.

Bibliografia de lectura obligatòria:

Anduiza i Bosch: Comportamiento político y electoral, Ariel, 2004, pags 15-60.

Font i Blanco: "Conclusiones. Innovación democrática, un balance provisional", a Font (ed): Ciudadanos y decisiones públicas, Ariel, 2001.

Gomà i Font: "La democracia local: un mapa de experiencias participativas", a Font (ed): Ciudadanos y decisiones públicas, Ariel, 2001.

Olson: "La lógica de la acción colectiva", a VVAA: Diez textos básicos de ciencia política, Ariel, Barcelona-1991.

Temari i bibliografia complementària

0. Introducció i presentació dels dos seminaris

I. Teories explicatives de la participació

- Què entenem per participació política; Formes de participació i repertoris participatius
- Olson: Costos i beneficis de la participació
- Hirschman: Sortida, veu i lleialtat
- Factors micro (individuals): Recursos i actituds
- Factors meso: els recursos grupals i les xarxes socials
- Factors macro: mobilització i estructura d'oportunitats polítiques

Barnes i Kaase (eds): Political Action, Sage-1979

Hirschman: Salida, voz y lealtad, FCE, México-1977

Parry, Moyser i Day: Political participation and democracy in Britain, Cambridge University Press, 1992, Segona Part

Putnam, R: Sólo en la bolera, Galaxia Gutemberg, 2002.

Putnam, R: "Conclusión", a Putnam (ed): El declive del capital social, Galaxia Gutemberg, 2003.

Reinares: Terrorismo y antiterrorismo, Paidós, 1998, cap 3.

Rosenstone i Hansen: Mobilization, participation and democracy in America, Macmillan, 1993. Caps 1,2,3

Schlozman, Verba i Brady: "Participation's not a paradox", British Journal of Political Science, 25. Pags 1-36.

Tarrow: El poder en movimiento, Alianza editorial, Barcelona-1997, caps 2 i 3.

II. Les conseqüències de la participació

- Participació i democràcia: nous i vells arguments.
- L'impacte de la participació en els participants i la cultura política
- Participació i polítiques: es tradueix en polítiques la participació?
- Participació i representació: el debat sobre la democràcia directa

Budge: The new challenge of direct democracy, Polity Press, Cambridge-1996, cap 7

Elster (ed): La democracia deliberativa, Gedisa, Barcelona, 2001.

Pateman: Participation and democratic theory, Cambridge University Press, 1970.

Subirats: "Nuevos mecanismos participativos y democracia: promesas y amenazas", a Font (ed): Ciudadanos y decisiones públicas, Ariel, 2001

Tarrow: Obra citada, cap 10.

Verba: "The citizen as respondent", American Political Science Review, 1996, 90 (1).

Verba i altres: Participation and political equality, University of Chicago Press, Chicago-1987.

III. Experiències (Les sessions d'aquest bloc s'aniran desenvolupant al llarg del curs)

- Mecanismes de participació ciutadana a nivell local: instruments tradicionals i innovadors
- Possibilitats i problemes d'Internet com a mecanisme de participació
- Què fer per aconseguir que la gent voti
- Referèndums: experiències i problemes
- Assamblees: experiències, avantatges i limitacions
- Jurats ciutadans: mecanisme i experiències espanyoles
- Eleccions primàries fora dels EUA

Brugué, Donaldson i Martí (eds): Democratitzar la democràcia, Fundació Catalunya Segle XXI, Barcelona-2003

Catt: Democracy in practice, Routledge, 1999

Fishkin: "Who speaks for the people? Deliberation and public consultation", a Font (ed): Public participation and local governance, ICPS, Barcelona, 2003.

Font i Blanco: Polis, la ciutat participativa, Papers de Participació ciutadana, 9, Diputació de Barcelona, 2003.

Font, N: Democràcia i participació ciutadana, Fundació Jaume Bofill, 1998.

Kahn, U (ed): Participation beyond the ballot box, Routledge, 1999.

Papadopoulos, Y: **Démocratie directe**, Economica, Paris, 1998.

Sánchez (ed): Participació ciutadana i govern local: els consells ciutadans, Editorial Mediterrània, 2000.

Subirats i altres: Experiències de participació ciutadana a nivell local, Escola d'Administració Pública, Barcelona-2001.

Tsagarousianou i altres: Cyberdemocracy, Routledge, 1998

Zimmerman: Democràcia participativa, Limusa, Mèxic-1992.

Programa dels Seminaris

Els seminaris són un instrument per facilitar l'aprenentatge i desenvolupar noves habilitats: discussió en públic, anàlisi crític de textos i documentació, etc.. Els participants en el seminari es comprometen a assistir-hi regularment i la seva participació (assistència i participació activa) formarà part de la nota final. A cada sessió hi podrà haver entre 1 i 3 comentaristes voluntaris que iniciaran el debat amb la presentació de crítiques a les lectures obligatòries i explicació de continguts de les lectures complementàries. La preparació d'aquestes intervencions es farà al final de la sessió de seminari anterior, juntament amb el professor. Un dels seminaris es centra en els dos primers blocs del programa i l'altre en el tema d'experiències.

Seminari I. Mecanismes de participació ciutadana local

L'objectiu del seminari és arribar a conèixer com funcionen i quins resultats han tingut algunes experiències de participació ciutadana en l'elaboració de polítiques públiques municipals que s'han anat desenvolupant al llarg dels darrers anys (jurats ciutadans, agendes 21 locals, consells municipals amb composició innovadora,...). A 3 de les 4 sessions del seminari (a escollir), els estudiants hauran de portar a classe un petit treball escrit (de 1200 a 1800 paraules) fent una breu síntesi i discutint críticament els arguments dels autors. Els treballs s'hauran de basar, com a mínim, en les lectures obligatòries. La lectura complementària ajuda a entendre el tema o en dona un altre perspectiva i la seva incorporació al treball serà valorada positivament. Tots els treballs tenen una pregunta orientativa, que pot servir per vertebrar el treball, però que no s'ha de respondre obligatòriament. Aquests treballs seran el component principal de l'avaluació (2/3).

Sessió 1: els instruments de base associativa

Lectura prèvia: Gomà i Font: "La democràcia local", a Font (ed): Ciudadanos y decisiones públicas.

Lectura obligatòria: Navarro: "Límites y contingencia de la

democràcia associativa" a Font (ed): obra citada.

Sarasa i Guiu: "El consejo municipal de Bienestar social de Barcelona" a Font (ed): obra citada.

Lectura complementària: Font i Blanco: Òrgans de participació ciutadana i associativa de la Generalitat de Catalunya, Informe pi i Sunyer sobre l'Administració de la Generalitat de Catalunya, , Fundació Carles Pi i Sunyer, Barcelona-2003.

Pregunta: Aquests són els instruments de participació més habituals en els nostres municipis. Discuteix la seva utilitat i limitacions.

Sessió 2: els instruments de base individual

Lectura obligatòria: Sánchez (ed): Participació ciutadana i govern local: els Consells ciutadans, Editorial Mediterrània, 2000, capítols 1 i 4

Fishkin: "Who speaks for the people? Deliberation and public consultation", a Font (ed): Public participation and local governance, ICPS, Barcelona, 2003.

Lectura complementària:

Sánchez (ed): Participació ciutadana i govern local: els Consells ciutadans, Editorial Mediterrània, 2000, annexes.

Blanco: Consells ciutadans a Catalunya: experiències, balanç i propostes, Debats Can Bordoï, Fundació Jaume Bofill, Barcelona-2003.

Pregunta: Utilitzaries uns consells ciutadans per a prendre decisions importants del teu municipi si fossis l'alcalde? Justifica la resposta.

Sessió 3: Pressupostos participatius

Lectura obligatòria: Giménez i altres: "Nuevos escenarios de democracia local: Las experiencias de presupuestos participativos", a Blanco i Gomà (eds): Gobiernos locales y redes participativas, Ariel, 2002.

Blanco: "Pressupostos participatius: què en podem aprendre de les experiències brasileres?", Revista Nous Horitzons, 42, 2003.

Lectura complementària: Ganuza y Alvarez de Sotomayor: Democracia y presupuestos participativos, Icaria, 2003, Varis capítols.

Pregunta: Compara els models de pressupost participatiu des de dos punts de vista: el rol que polítics, ciutadans i associacions juguen en un i altre i el seu encaix en un marc de

democràcia representativa.

Sessió 4: Conclusions sobre mecanismes participatius

Lectures obligatòries: Font i Blanco, Polis, Obra citada, Principalment segona part.

Zafra y Molina: Recensión, Revista Española de Ciencia política, 7, 2002, p 185-202

Lectura complementària: Del Pino y Colino: Las nuevas formas de participación en los gobiernos locales, Fundación Alternativas, 13.

Subirats i altres, obra citada, capítol 2.

Pregunta: Discuteix críticament els criteris d'anàlisi que proposen les lectures: quin et sembla més important? En falta algun? Quines són les principals limitacions d'aquest conjunt de mecanismes de participació?

Seminari II. Seminari causes i conseqüències de la participació

L'objectiu d'aquest seminari és conèixer i discutir la principal literatura sobre participació política, des del punt de vista dels factors explicatius de la participació i les seves conseqüències. Es tracta d'un seminari molt complementari amb el contingut de les sessions teòriques, que permet consolidar i aprofundir les idees que allí s'han apuntat. A 3 de les 4 sessions del seminari (a escollir), els estudiants hauran de portar a classe un petit treball escrit (de 1200 a 1800 paraules) fent una breu síntesi i discutint críticament els arguments dels autors. Els treballs s'hauran de basar, com a mínim, en les lectures obligatòries. La lectura complementària ajuda a entendre el tema o en dona una altra perspectiva i la seva incorporació al treball serà valorada positivament. Tots els treballs tenen una pregunta orientativa, que pot servir per vertebrar el treball, però que no s'ha de respondre obligatòriament. Aquests treballs seran el component principal de l'avaluació (2/3).

Sessió 1: Sortida, Veu i lleialtat

Lectura prèvia: Anduiza y Bosch, obra citada, pag 15-55

Lectures obligatòries: Hirschman: Hirschman: Salida, voz y lealtad, FCE, México-1977, caps 1 a 4.

"Salida, voz y el destino de la RDA", Tendencias autosubversivas, FCE, 1996

Lectura complementària: Hirschman: Salida, voz y lealtad, FCE, México-1977, reste del llibre.

Colomer, J.M.: "Salida, voz y hostilidad en Cuba", América

Latina Hoy, 18, 1998.

Pregunta: L'autor intenta argumentar perquè va fallar la seva teoria en el cas de la RDA. Discuteix el funcionament de les relacions entre sortida i veu a partir d'aquest i altres casos que coneguis.

Sessió 2: Racionalitat o cultura?

Lectura obligatòria: Olson: "La lógica de la acción colectiva", a VVAA: Diez textos básicos de ciencia política, Ariel, Barcelona-1991.

Schlozman, Verba i Brady: "Participation's not a paradox", British Journal of Political Science, 25. Pags 1-36.

Lectura complementària: Maloney i altres: "How many free-riders in the black box? An analysis of the concerned unmobilised", paper no publicat.

Pregunta: Són els costos i beneficis tant determinants de la participació? Quins factors són més importants per entendre que força gent si participa?

Sessió 3: Conseqüències de la participació I: capital social i rendiment institucional

Lectura obligatòria: Putnam: Per a fer que la democràcia funcioni, Proa, Segona part.

Lectura complementària:

-Primera i tercera part del mateix llibre

-Revista Española de Ciencia Política, 2, 2000. (diversos articles)

Pregunta: participació, capital social i rendiment institucional: discuteix la relació que l'autor estableix entre aquests 3 conceptes. Creus que aquesta relació funciona en totes les circumstàncies?

Sessió 4: Conseqüències de la participació II: polítiques i participants

Lectura obligatòria: Tarrow: obra citada, cap 10

Anduiza y Bosch: Obra citada, pags 56-60.

Lectura complementària: Ibarra i altres (eds). Creadores de democracia radical, Editorial Icaria, 2002, varis capítols.

Pregunta: Discuteix les diferents conseqüències de la participació que citen els autors, a partir d'altres exemples

que coneguis? Creus que hi ha altres conseqüències importants
que no citen?